

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Відділ докторантури і аспірантури

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Президента НДІПП

Сергій КОРОЄД

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ»

обов'язковий компонент освітньої програми
освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Київ 2023

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни є психолого-педагогічні факти, механізми, закономірності навчання і виховання здобувачів вищої освіти та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти» є формування психолого-педагогічної готовності до викладацької діяльності у вищій школі з врахуванням сучасних світових тенденцій освітнього середовища.

Основні завдання дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти» полягають у сприянні підвищенню якості педагогічної освіченості науковців, їх психолого-педагогічної та управлінської компетентності.

Конкретні завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння теоретичних підходів до актуальних проблем педагогіки та психології вищої школи, особливостей педагогічних фактів, закономірностей та механізмів освіти, навчання, виховання, розвитку та формування;

- закріплення вмінь критичного аналізу психолого-педагогічних явищ та їх оцінювання;

- формування вміння застосовувати на практиці систему психолого-педагогічних наукових знань;

- глибоке засвоєння, розуміння і відтворення наукової термінології;

- опанування методів і прийомів педагогіки та психології вищої школи;

- вивчення та узагальнення психолого-педагогічної практики в фаховій діяльності;

- формування наукового світогляду;

- вивчення основних проблем та тенденцій освіти, навчання, розвитку, виховання та формування фахівців з вищою освітою;

- формування наукового мислення й самостійності суджень.

Пререквізити: Педагогіка та психологія освітньої діяльності, Актуальні проблеми філософії

Постреквізити: Педагогічна практика

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих.

Програмні результати навчання мають бути сформовані фахові компетенції, які дадуть знання, вміння та навички, а саме:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти»

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти»

Інтегровані вимоги модуля №1: у результаті вивчення модуля здобувач повинен знати: Світові тенденції розвитку системи вищої освіти, Педагогіка в системі правових відносин, Педагогічні засади теорії і практики управління освітнім процесом у вищій школі, Особистість та група в як ключові категорії психології вищої школи, Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи в актуальних соціокультурних умовах, Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості в умовах сучасності, Педагогічне спілкування у вищій школі. Вплив новітніх тенденцій розвитку освітнього середовища на процес педагогічної взаємодії.

Тема 1. Сучасні світові тенденції розвитку системи вищої освіти.

Чинники, що впливають на розвиток вищої освіти: загальна характеристика. Новітні підходи до концепції освітнього процесу в закладах вищої освіти. Порівняльний аналіз розвитку вітчизняної та європейської освіти. Діяльність міжнародних організацій, розвиток співробітництва у сфері вищої освіти.

Тема 2. Педагогіка в системі правових відносин.

Правова система і педагогічна система: сутність, шляхи перетинання і взаємодії.

Правова соціалізація особистості в контексті педагогічного процесу.

Безперервна освіта: методологія, засоби реалізації. Компетентнісний підхід у підготовці правників.

Андрагогічний підхід у неперервній освіті юристів.

Тема 3. Педагогічні засади теорії і практики управління в організації освітнього процесу.

Сутнісні характеристики понять «управління», «керівництво», «менеджмент» та їхня взаємозалежність.

Нормативно-правове забезпечення управління освітнім процесом в закладах вищої освіти.

Менеджмент як складова системи освіти. Педагогічний менеджмент: функції, завдання, методи та особливості. Механізм менеджменту у галузі вищої освіти.

Система освіти як об'єкт управління. Законодавчі новели у сфері освіти.

Тема 4. Особистість та група в як ключові категорії психології вищої школи.

Методика «Дім». Мета - підвищення згуртованості колективу, взаєморозуміння в колективі; самооцінки.

Методика «Ваша самооцінка». Мета - визначити рівень самооцінки.

Кожна людина цікавиться своїм внутрішнім світом. Вона визначає взаємини з оточенням, від неї залежить самокритичність, вимогливість до себе, ставлення до своїх досягнень і невдач.

Методика «Вивчення індексу групової згуртованості» Сішора. Методика «Показники ціннісно-орієнтаційної єдності». Мета – встановити рівні згуртованості групи для подальшого налагодження контакту.

Методика “Діагностика психолого-педагогічної характеристики малої навчальної групи”. Мета – встановлення орієнтованості, спрямованості та інтегрованості групи. Визначення формальних та неформальних зв'язків колективу.

Тема 5. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи в актуальних соціокультурних умовах.

Методика «Дорога професійної майстерності». Ознаки, якості й характеристика, які край необхідні в діяльності викладача ЗВО в сучасних умовах. Світ змінюється й викладач повинен, в деякій мірі, підлаштовуватися під ці зміни.

Методика «Конверт проблем» або «Ключові бар'єри у налагодженні взаємовідносин зі слухачами ЗВО».

Тема 6. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості в умовах сучасності.

Навчання як діяльність. Пізнавальна діяльність та її структура. Характеристика різновидів навчання. Поняття про концепції формування знань та учбової діяльності.

Тема 7. Педагогічне спілкування у вищій школі. Вплив новітніх тенденцій розвитку освітнього середовища на процес педагогічної взаємодії.

Характеристика спілкування як психологічної активності, його роль у формуванні особистості майбутнього фахівця з вищою освітою.

Перцептивна, інформаційна та інтерактивна функції педагогічного

спілкування.

Педагогічне мовлення: характеристика, організація та техніки.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7
Модуль №1 «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти»						
1.1	Сучасні світові тенденції розвитку системи вищої освіти.		2 семестр			
		12	2	1		9
1.2	Педагогіка в системі правових відносин.	10	-	1		9
1.3	Педагогічні засади теорії і практики управління в організації освітнього процесу.	12	-	1	2	9
1.4	Особистість та група в як ключові категорії психології вищої школи.	10	-	1		9
1.5	Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи в актуальних соціокультурних умовах.	11	-	-	2	9
1.6	Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості в умовах сучасності.	11	-	1		10
1.7	Педагогічне спілкування у вищій школі. Вплив новітніх тенденцій розвитку освітнього середовища на процес педагогічної взаємодії.	12	-	1	2	9
1.8	Модульна контрольна робота №1	12	-	2		10
Усього за модулем №1		90	2	8	6	74
Усього за навчальною дисципліною		90	2	8	6	74

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Денна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	
Модуль №1 «Актуальні проблеми педагогіки та психології в закладах вищої освіти»						
1.1	Сучасні світові тенденції розвитку системи вищої освіти.		2 семестр			
		13	2	2	9	
1.2	Педагогіка в системі правових відносин.	11	1	2 2	6	
1.3	Педагогічні засади теорії і практики управління в організації освітнього процесу.	13	2	2	9	
1.4	Особистість та група в як ключові категорії психології вищої школи.	11	1	2 2	6	

1.5	Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи в актуальних соціокультурних умовах.	13	2	2	9
1.6	Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості в умовах сучасності.	10	1	2	7
1.7	Педагогічне спілкування у вищій школі. Вплив новітніх тенденцій розвитку освітнього середовища	9	1	2	6
1.8	Модульна контрольна робота №1	10	-	2	8
Усього за модулем №1		90	10	20	60
Усього за навчальною дисципліною		90	10	20	60

3. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Об'єкт, предмет, завдання та функції педагогіки вищої школи.
2. Загальні характеристики методів педагогічного дослідження.
3. Поняття «кваліфікація» і «компетенція».
4. Основні положення Закону України «Про вищу освіту» (загальні положення, система освіти (вищої), її структура, управління).
  1. Поняття змісту вищої освіти та «зміст навчання».
  2. Місце і роль педагогічної науки у вихованні дорослих людей.
  3. Проаналізувати співвідношення понять «навчання» і «виховання» в умовах вищої школи.
  4. Обґрунтувати необхідність психолого-педагогічних знань для практичної підготовки сучасного фахівця.
  5. Поясніть співвідношення понять кваліфікація та компетентність.
11. Розкрийте сутність та співвідношення понять «освітній процес», «педагогічний процес». Визначте обсяг їхнього змісту.
12. Спільне і відмінне у поняттях «метод навчання» і «форми організації навчання».
13. Проаналізуйте основні принципи навчання та виховання, які використовуються на заняттях науково-педагогічними працівниками (за власним вибором).
14. Поясніть сутність принципу опори на позитивне в людині та її вчинках у процесі виховання особистості.
15. Поясніть сутність принципу системності та систематичності у процесі навчання і виховання особистості.
16. Навчальний план і навчальна програма як складові стандартів вищої освіти.
17. Принципи навчання у закладі вищої освіти із специфічними умовами навчання.
18. Характеристика принципів виховання в закладі вищої освіти.
19. Загальна характеристика методів формування свідомості, методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки, методи стимулювання і мотивації діяльності та поведінки, методи самовиховання.
20. Загальна характеристика методів формування свідомості.
21. Загальна характеристика методів організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки.
22. Загальна характеристика методів стимулювання і мотивації

діяльності та поведінки здобувача вищої освіти.

23. Загальна характеристика методів самовиховання.
24. Світові тенденції розвитку вищої освіти.
25. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців з вищою освітою.
26. Закономірності педагогічного процесу в закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання.
27. Навчальний процес: завдання, організація та структура.
28. Діагностика навчання та педагогічний контроль у вищій школі.
29. Структура педагогічного контролю.
30. Види педагогічного контролю.
31. Функції педагогічного контролю.
32. Принципи педагогічного контролю.
33. Тест як вид контролю якості знань у вищій школі. Форми тестових завдань.
34. Складові компоненти оцінювання результатів навчання у вищій школі.
35. Міждисциплінарні та міжпредметні зв'язки педагогіки вищої школи.
36. Проблеми сучасної педагогіки вищої школи та шляхи їх вирішення.
37. Дидактика вищої школи як наука і навчальна дисципліна.
38. Навчально-методичне, інформаційне та організаційне забезпечення освітнього процесу.
39. Закономірності, принципи та напрямки виховання у вищій школі.
40. Організаційні форми виховної роботи в закладах вищої освіти.
41. Навчання та виховання як основні категорії педагогіки вищої школи.
42. Порівняльний аналіз понять «діагностика навчання» та «педагогічний контроль».
43. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу в закладах вищої освіти.
44. Інформатизація вищої освіти. Загальна характеристика новітніх технологій.
45. Практична підготовка та стажування у закладі вищої освіти: види, особливості проведення, проблеми та шляхи їх вирішення.
46. Психічні пізнавальні процеси особистості
47. Мислення та його характеристики
48. Роль пам'яті в забезпеченні ефективного навчання
49. Сприймання як основа пізнання
50. Основні характеристики уваги
51. Основні етапи вирішення пізнавальних задач
52. Система психологічних чинників управління навчальним процесом
53. Загальна характеристика методів психолого-педагогічних досліджень
54. Професійно-важливі вольові якості суб'єкта науково-педагогічної діяльності
55. Соціалізація особистості в ЗВО
56. Адаптація особистості студента до умов в ЗВО
57. Механізми міжособистого сприймання
58. Характеристики студента як особи певного віку
59. Етапи розвитку ідентичності особистості студента
60. Основні мотиви професійного вибору та становлення студента

61. Функції професійної діяльності викладачів вищої школи
62. Готовність викладача вищого навчального закладу, її структура
63. Особливості пізнавальної (гностичної) діяльності
64. Парадигми функціональної структури пізнавальних процесів
65. Психологічна сутність навчальних інформаційно-комунікативних мереж.
66. Інтуїтивне пізнання як мисленевий процес
67. Основні засоби психологічного впливу
68. Етапи наукового дослідження у вищій школі
69. Психодіагностичні методики, їх різновиди
70. Психологічне тестування
71. Авторитет викладача
72. Педагогічна творчість та її особливості
73. Стратегії (моделі) вирішення педагогічних конфліктів
74. Психологічна структура групи як студентського колективу
75. Розвиток студентської групи
76. Інтуїтивне пізнання як мисленевий процес
77. Готовність викладача ЗВО до педагогічної діяльності
78. Педагогічні здібності викладача вищої школи
79. Соціонічна типологія викладачів вищої школи
80. Перцептивна функція педагогічного спілкування
81. Інтерактивна функція педагогічного спілкування
82. Інформаційна функція педагогічного спілкування
83. Психологічна придатність до педагогічної діяльності
84. Фахове (предметне) та професійне педагогічне мислення
85. Умови успішного розвитку індивідуального стилю педагогічної діяльності
86. Аналіз помилок викладача в педагогічному процесі
87. Формування іміджу викладача вищої школи
88. Педагогічне мовлення: характеристика, організація та техніки
89. Поняття про концепції формування знань та навчальної діяльності
90. Психологічні методи стимулювання до навчальної діяльності

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", синектики, аналогії, дискусія, , синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація- оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

4.2. Рекомендована література

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014.
3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2016. – 35 с.
4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у

схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.

6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.)/В.Л. Ортинський – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.

7. Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій: Монографія / Л.С. Горбунова, М.А. Дебич, В.В. Зінченко, І.М. Сікорська, І.В. Степаненко, О.М. Шипко / За ред. І.В. Степаненко. – К.: ІВО НАПН України, 2018. – 226 с.

10. Полудьонна Н.С. Проблемні аспекти розвитку вітчизняної освіти // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах : Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. (м. Дніпро. Ч. II.) / Наук. Ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро : СПД «Охотнік», 2017. – 282 с.

13. Полудьонна Н.С. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти України з погляду світових тенденцій // Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 квітня 2019 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. – 216 с.

14. Полудьонна Н.С. Якість освіти як умова сталого розвитку людства // Сучасний вимір психології та педагогіки : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22–23 травня 2020 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020.

5. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	2 семестр	2 семестр
Відповідь на практичному занятті з основних питань (з врахуванням СРС), розв'язання задач, складання документів	56×10 = 50	106×3 = 30
Виконання експрес-контрольної роботи (з врахуванням СРС)	56×2 = 10	10
Виконання та захист контрольної роботи	-	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	<i>48 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	20
Усього за модулем №1	80	80
Семестровий екзамен	20	20

Усього за дисципліною	100	100
------------------------------	-----	-----

4.2. Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до особової справи здобувача, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.